

PRAWO I ZARZĄDZANIE

Michał Gendek

NOWE CZY NIE? UWAGI O ZASADACH ODPOWIEDZIALNOŚCI PROKURENTÓW W ZWIĄZKU ZE ZMIANĄ USTAWY PRAWO UPADŁOŚCIOWE

[**słowa kluczowe:** ustawa Prawo upadłościowe, odpowiedzialność prokurentów, interpretacje prawne]

Streszczenie

Praca ma charakter polemiczny i odnosi się do skutków nowelizacji kilku ustaw regulujących odpowiedzialność prokurentów. Największe wątpliwości budzi zapis art. 21 ustawy Prawo upadłościowe (obowiązuje od 1 stycznia 2016 r.), który wprowadzając nie wskazując wprost na prokurentów, czyni ich w opinii wielu prawników, odpowiedzialnymi za zobowiązania spółki na analogicznych zasadach jak członków zarządu danej spółki. W ocenie autora wspomniane zmiany nie dają podstaw do tego aby przychylić się do wspomnianej wyżej interpretacji.

* * *

Wstęp

Nowelizacja ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (k.s.h.), która weszła w życie dnia 1 stycznia 2015 r. przyniosła wiele innowacyjnych zmian. Pociągnęła ona ze sobą również konieczność modyfikacji niektórych przepisów zawartych m.in. w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze (p.u.n). Część zmian weszła w życie z dniem nowelizacji, natomiast pozostałe w tym objęte niniejszym artykułem zaczęły obowiązywać od dnia 1 kwietnia 2016 r.

Przed nowelizacją kwestie podmiotów odpowiedzialnych za złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości regulował art. 20 ust. 2 pkt 2 ustawy – Prawa upadłościowego i naprawczego, w świetle którego do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości uprawniony był każdy, kto miał prawo reprezentować osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której odrębna ustawa

przyznawała zdolność prawną, samodzielnie lub łącznie z innymi osobami. Zgodnie ze znowelizowanym art. 21 Prawa upadłościowego, jeżeli dłużnikiem jest jedna ze spółek kapitałowych, obowiązek złożenia wniosku o upadłość spoczywa na każdym, komu na podstawie ustawy, umowy spółki lub statutu przysługuje prawo do prowadzenia spraw dłużnika i jego reprezentowania, samodzielnie, czy też łącznie z innymi osobami. Powyższe zmiany wywołały fale komentarzy wskazujących, iż od 1 stycznia 2016 r. odpowiedzialność za zobowiązania spółki, na analogicznych zasadach jak członkowie zarządu, będą ponosić również prokurenci [1]. W ocenie zwolenników teorii zmiany zakresu odpowiedzialności prokurenta, powyższa zmiana rozszerzyła krąg podmiotów uprawnionych do złożenia takiego wniosku właśnie o prokurentów. Zwolennicy tego poglądu argumentują, iż prokurenci, choć niewskazani wprost w przywołanym wyżej przepisie jako osoby prowadzące sprawy spółki i ją reprezentujące, mieszczą się w kręgu podmiotów, co do których wprowadzono powyższy obowiązek. Obok wykładni językowej art. 21 ust. 2 ustawy Prawa upadłościowego w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016 roku powołują się oni, uzasadniając ww. pogląd na wprowadzone przedmiotową nowelizacją zmiany systemowe w innych ustawach. W ich ocenie świadczy o tym m.in. całkowite zniesienie obowiązku składania do akt rejestrowych wzorów podpisów osób uprawnionych do reprezentacji, w tym ustanowionych prokurentów, który został wprowadzony poprzez nowelizację art. 19 a ust. 5 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym. Zgodnie z jego brzmieniem wymagane jest, aby do wniosku o wpis osób reprezentujących podmiot wpisany do Rejestru likwidatorów i prokurentów, dołączyć nie wzór podpisu a zgodę tych osób na powołanie [2].

Tego rodzaju komentarze wywołały spore zamieszanie wśród menadżerów spółek kapitałowych, pełniących funkcję prokurentów. Podały one w wątpliwość dominujący w orzecznictwie i doktrynie pogląd, zgodnie z którym prokurent nie odpowiada za jej zobowiązania a tym samym, nie może zostać pociągnięty przez wierzycieli niewypłacalnej spółki do odpowiedzialności za jej niespłacone długi wobec faktu, iż nie jest on zobowiązany do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości reprezentowanej spółki.

Niniejszy artykuł stanowi próbą odpowiedzi na pytanie czy rzeczywiście zmiana wprowadzona do ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 233 ze zm.) na podstawie ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2015 r., poz. 978), od dnia 1 stycznia 2016 r. modyfikuje zakres odpowiedzialności prokurenta za zobowiązania spółki.

Poprzednia regulacja

Pod rządami ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, w brzmieniu sprzed nowelizacji z dnia 15 maja 2015 roku, legitymację do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości po stronie dłużnika miał w odniesieniu do spółek osobowych każdy ze współników, odpowiadający bez ograniczeń za zobowiązania spółki, a w odniesieniu do osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych bez osobowości prawnej, ale wyposażonych w zdolność prawną – każdy, kto miał prawo reprezentować je sam lub łącznie z innymi osobami [3]. Ustawa w poprzednim brzmieniu nakładała na osoby te obowiązek zgłoszenia wzmiankowanego wniosku najpóźniej w ciągu dwóch tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa ogłoszenia upadłości i jednocześnie nakładała na w/w osoby sankcję w postaci konieczności poniesienia odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną wskutek jego niewykonania.

Taki sposób sformułowania przywołanych przepisów, rodził pewnego rodzaju niejasności co do tego, czy do kręgu osób uprawnionych i zobowiązanych do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a zatem ponoszących również odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną jego niezłożeniem, zaliczać należy również prokurentów. Na gruncie stosowania tych przepisów pojawiał się problem z właściwą interpretacją pojęcia „każdego, kto ma prawo reprezentować osobę prawną lub jednostkę organizacyjną sam lub łącznie z innymi osobami”. Tego typu wątpliwości interpretacyjne były również przedmiotem analizy Sądu Najwyższego [4]. W tym miejscu warto wskazać, że rozstrzygnięcia tego sądu – w omawianym zakresie – nie dawały żadnych podstaw, aby skłaniać się ku tezie, że prokurent na gruncie „starej” ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze był uprawniony do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a tym bardziej, że jest obciążony obowiązkiem zgłoszenia takiego wniosku. W przedmiotowym postanowieniu czytamy, iż w ocenie sądu prokurent nie ma ani uprawnienia ani obowiązku składania wniosku o upadłość podmiotu w którym pełni swoją funkcję. Nawiązując to powyższego rozróżnienia na jakie wskazał Sąd Najwyższy rozróżnić należy obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości od uprawnienia do jego złożenia, które nie zawsze pozostają koherentne. Na gruncie „starych” przepisów ogłoszenia upadłości mógł domagać się np. wierzyciel dłużnika (art. 20 ust. 1 p.u.n), który nie należy do kręgu podmiotów wymienionych w art. 21 p.u.n i obciążonych obowiązkiem jego zgłoszenia. Zgodnie z art. 20 ust. 2 pkt 2 p.u.n. uprawnionym do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w stosunku do osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną jest każdy, kto ma

prawo je reprezentować sam lub łącznie z innymi osobami. Przepis ten wywołał kontrowersje, czy przez reprezentantów, o których w nim mowa, należy rozumieć także osoby, których umocowanie opiera się na czynności prawnej tj. prokurentów czy pełnomocników. W literaturze zdecydowanie dominowało stanowisko[5], że w rozumieniu omawianego przepisu prawo do reprezentacji osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej oznacza uprawnienie wynikające z powołania w skład organu, oparte na mandacie, a nie wynikające z czynności prawnej. Wskazuje na to sposób sformułowania art. 20 ust. 2 pkt 2 p.u.n. oraz fakt wyraźnego wskazania w art. 20 ust. 2 pkt 5 p.u.n. likwidatorów. Wprawdzie wzgląd na ochronę wierzycieli i interes dłużnika – zdaniem zwolenników omawianego stanowiska – mógłby przemawiać za przyznaniem uprawnienia do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości także prokurentom, a nawet pełnomocnikom dłużnika, jednakże w mojej ocenie nie ma do tego podstaw.

W tym miejscu należy odwołać się do wykładni historycznej i zwrócić uwagę, że w toku prac nad rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 1991 r., Nr 118, poz. 512 ze zm.) podkomisja postępowania upadłościowego odrzuciła poprawkę wyłączającą uprawnienie prokurenta do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, wychodząc z założenia, że jest to jasne i bez tego. Argumentów przemawiających za omawianą wykładnią dostarcza również uchwała Sądu Najwyższego z dnia z dnia 21 lipca 2006 r., III CZP 45/06 (OSNC 2007, nr 22, poz. 1267), w której sąd – rozstrzygając wątpliwości, czy przewidziane w art. 109⁷ § 2 k.c. wygaśnięcie prokury wskutek ogłoszenia upadłości dotyczy tylko ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego, czy również upadłości z możliwością zawarcia układu oraz czy jest dopuszczalne ustanowienie prokury przez upadłego, co do którego ogłoszono upadłość z możliwością zawarcia układu, pozostawiając mu zarząd własny mieniem wchodzącym do masy upadłości – stwierdził, że z chwilą ogłoszenia upadłości prokura wygasa, a nowa nie może być ustanowiona. W ocenie sądu w takiej sytuacji trudno dopatrzeć się racjonalnych argumentów przemawiających za przyznaniem prokurentowi uprawnienia do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli z chwilą ogłoszenia upadłości traci on możliwość dalszego działania w sprawie z powodu wygaśnięcia prokury.

Oczywiście można także spotkać odmienny pogląd, że prokurent jest uprawniony do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości przedsiębiorcy [6]. Podejmowana przez zwolenników tego poglądu polemika dotyczy jednak kwestii uprawnienia prokurenta do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości nie zaś ich obowiązku.

Odnosnie kwestii obowiązku zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości i konsekwencji jego niedopełnienia wyrażane jest stanowisko, iż nie ulega wątpliwości, że prokurent nie ponosi odpowiedzialności za niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości, a zatem konsekwencji uchybienia obowiązkowi podjęcia stosownych działań i złożenia wniosku w odpowiednim terminie. Czynność złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości – według omawianego zapatrywania – mieści się bowiem w zakresie tylko uprawnień prokurenta.

Pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy nie może zostać uznany za jednostkowy, stanowiący wyłom w ogólnie przyjętej praktyce. Również komentatorzy zajmowali zdecydowane stanowisko, że rola prokurenta w spółce oraz związany z tym zakres jego kompetencji, absolutnie nie daje podstaw ku temu, aby twierdzić, że miał on obowiązek – na gruncie ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze – zgłoszenia upadłości [7]. Wyraźnie przy tym wskazywano, że mimo, iż zarówno prokurenci łączni jak i samoistni, wpisywani do Krajowego Rejestru Sądowego posiadają szerokie prawo do reprezentacji przedsiębiorcy, to jednak nie można na nich rozciągać obowiązku zgłoszenia wniosku o upadłość. Jest tak, gdyż prokurent nie ma co do zasady obowiązku zajmowania się sprawami przedsiębiorcy, gdyż posiada jedynie prawo jego reprezentacji. Z praktycznego zaś punktu widzenia wskazać należy, iż osoby prokurentów w ramach swoich zadań mają inny zakres obowiązków niż zarząd i pozbawione są częstokroć wglądu we wszystkie sprawy spółki. Ponadto uprawnienie prokurenta do reprezentacji wynika z umocowania opartego na szczególnej formie pełnomocnictwa, które nie obejmuje swym zakresem czynności zmierzających do likwidacji przedsiębiorstwa, a jedynie do tych które wiążą się z jego prowadzeniem [8; 9].

Nie ulega wątpliwości, iż dotychczas zaprezentowane przez Sąd Najwyższy oraz doktrynę stanowisko, jednoznacznie wykluczało możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności odszkodowawczej prokurenta, który zaniechał złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości na gruncie nieobowiązującej już ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze. Nie mniej jednak, ustawodawca chcąc położyć kres tego typu rozważaniom, postanowił dokonać zmiany treści obowiązujących przepisów w taki sposób, aby tego typu wątpliwości jednoznacznie rozwiązać.

Kim jest i co może prokurent?

Wobec takiego sposobu przedstawienia powyższego zagadnienia nie sposób odnieść się do kwestii zmiany w zasadach odpowiedzialności prokurenta bez odpowiedzi na pytanie kim jest i co może w ramach swoich kompetencji prokurent.

Mimo osobnego uregulowania pełnomocnictwa i prokury oraz braku wzmianki o prokurze w art. 98 k.c. określającym rodzaje pełnomocnictwa, przesądzające znaczenie dla określenia charakteru prokury, należy przypisać jednoznacznie sformułowaniu art. 109¹ § 1 in principio k.c., z którego wynika, że prokura jest pełnomocnictwem. Jest ona jednak specyficznym rodzajem pełnomocnictwem ze względu na swój szeroki rodzaj umocowania [10].

Prokurent składa własne oświadczenie woli, ale co należy podkreślić działa on w imieniu i z bezpośrednim skutkiem prawnym dla mocodawcy. Oznacza to, iż jego czynności wywołują skutki prawne bezpośrednio po stronie reprezentowanego. O tym, iż jest to swoistego rodzaju pełnomocnictwo przesądzają w mojej ocenie co najmniej trzy okoliczności. Po pierwsze, prokurenta umocować może jedynie pewna grupa podmiotów, tzn. przedsiębiorcy podlegający obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców. Po drugie, zakres umocowania wynika z samej ustawy, a nie z woli reprezentowanego. Po trzecie, ma ona szczególnie szerokie granice umocowania, znacznie przekraczające obszar umocowania przewidzianego przez ustawodawcę w odniesieniu do pełnomocnika w rozumieniu art. 98 k.c. Udzielić prokury może wyłącznie przedsiębiorca, a więc każdy podmiot objęty definicją zawartą w art. 43¹ k.c. podlegający obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców. Jeżeli dany podmiot nie podlega obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców, to podstawę takiego obowiązku mogą stanowić jedynie przepisy ustawy regulującej funkcjonowanie tego podmiotu. Brak ustawowego obowiązku wpisu do rejestru przedsiębiorców wyklucza w konsekwencji możliwość udzielenia prokury przez przedsiębiorcę wpisanego do rejestru mimo braku obowiązku.

Prokura, zgodnie z zamysłem ustawodawcy wynikającym wprost z art. 109¹ k.c. obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa. Prokurent jest zatem umocowany do dokonywania czynności procesowych oraz materialnoprawnych, a może reprezentować przedsiębiorcę przed wszystkimi sądami, a także przed organami państwowymi i samorządowymi. Mając powyższe na uwadze wskazać można, iż czynności prokurenta mieszczą się bardziej w sferze reprezentacji, która to obejmuje swym zakresem dokonywanie czynności w stosunkach zewnętrznych, niż w sferze prowadzenia spraw. W granicach umocowania prokurenta judykatura wskazuje możliwość dokonywania następujących czynności: zawieranie umów sprzedaży, przyjmowanie darowizn, podpisywanie czeków i weksli [11], udzielanie i zaciąganie kredytów i pożyczek, zawieranie umów o pracę i umów najmu [12] oraz umów dzierżawy i o świadczenie usług, a także podejmowanie i poręczenie długów [13]. Bezpośrednie ograniczenia ustawowe zakresu umocowania

prokurenta wynikają z art. 109³ i 109⁶ k.c. zaś pośrednio mogą być one konsekwencją udzielenia prokury łącznej (art. 109⁴ § 1 k.c.) lub oddziałowej (art. 109⁵ k.c.). Z powyższego wynika, że prokurent jest uprawniony do wszystkich tych czynności z pełną konsekwencją ich podjęcia oraz skutkami jakie mogą ze sobą nieść dla spółki przez siebie reprezentowanej [14]. Jednocześnie spod zakresu umocowania przyznanego prokurentowi wyłączone zostały niektóre czynności, do których wymagane jest pełnomocnictwo szczególne, na co wskazuje 109³ k.c. oraz te, do których wykonania przepisy szczególne wyznaczają konkretne osoby (316 § 1 k.s.h.). Z tego też powodu nie można traktować prokury jako postaci pełnomocnictwa nieograniczonego [15]. Co do zasady, prokurent ma prawo podejmować wszystkie czynności sądowe i pozasądowe (czyli reprezentować) w ramach czynności prowadzenia przedsiębiorstwa, z tym że podstawą jego działania nie jest mandat, jak w przypadku członka zarządu, a stosunek prawny łączący prokurenta z mocodawcą [16]. Prokura wygasa z mocy ustawy wskutek wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru, a także ogłoszenia upadłości, otwarcia likwidacji, przekształcenia przedsiębiorcy oraz – co zrozumiałe – wskutek śmierci prokurenta.

Nowelizacja ustawy

W dniu 1 stycznia 2016 roku weszła w życie ustawa z dnia 15 maja 2015 roku Prawo restrukturyzacyjne, która oprócz rozdzielenia prawa upadłościowego i naprawczego na dwie odrębne ustawy, tj. Prawo restrukturyzacyjne oraz Prawo upadłościowe, wprowadziła również zmiany definicji osób uprawnionych i zobowiązanych do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości osób prawnych i jednostek organizacyjnych. Zgodnie z brzmieniem art. 20 ust. 2 nowej ustawy Prawo upadłościowe – w stosunku do osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wniosek o ogłoszenie upadłości może zgłosić każdy, kto na podstawie ustawy, umowy spółki lub statutu, ma prawo do prowadzenia spraw dłużnika i do jego reprezentowania, samodzielnie lub łącznie z innymi osobami. Analogicznie przedstawia się sytuacja dotycząca kręgu podmiotów, na których spoczywa obowiązek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Przepis art. 21 ust. 2 zawiera normę prawną, z której wynika, iż jeżeli dłużnikiem jest osoba prawna albo inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, obowiązek, o którym mowa w ust. 1 (obowiązek zgłoszenia wniosku o upadłość w odpowiednim terminie),

spoczywa na każdym, kto na podstawie ustawy, umowy spółki lub statutu ma prawo do prowadzenia spraw dłużnika i do jego reprezentowania, samodzielnie lub łącznie z innymi osobami.

Tak jak wyżej wskazano, modyfikacja omawianych przepisów, zgodnie z założeniami ustawodawcy, miała na celu rozwianie wątpliwości, co do roli prokurenta w procesie ewentualnego zainicjowania postępowania upadłościowego, jak i również jego ewentualnej odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną zaniechaniem złożenia takiego wniosku. Godzi się przypomnieć, iż – w mojej ocenie – wbrew pojawiającym się nie tak rzadko poglądom, ustawodawca miał na celu jednoznaczne wykluczenie prokurenta z kręgu osób uprawnionych i obowiązanych do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a nie dokonanie czegoś odwrotnego [17].

W ocenie autora niniejszego artykułu, postawiona powyżej teza jest poprawna, biorąc pod uwagę już samo brzmienie uzasadnienia do znowelizowanej ustawy. W uzasadnieniu tym wskazano, że zmiana art. 20 ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe ma na celu jednoznaczne wyeliminowanie wątpliwości co do uprawnienia do składania wniosku przez prokurentów. W kolejnym zdaniu uzasadnienia zawarto pogląd ustawodawcy, że co prawda zgodnie z dominującym w literaturze stanowiskiem prokurent nie jest legitymowany do złożenia wniosku, aczkolwiek problem ten nie jest postrzegany jednolicie. Nie ulega zatem wątpliwości, iż sam ustawodawca wskazał, że jego celem jest dokonanie takiej zmiany przepisów prawa, która będzie zgodna z dotychczasowym stanowiskiem judykatury i definitywnie wykluczy prokurenta z kręgu osób uprawnionych i zobowiązanych do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości [18].

Dlaczego prokurent nie może odpowiadać? Argumenty wykluczające prokurenta z kręgu podmiotów uprawnionych i zobowiązanych do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości

Abstrahując od treści uzasadnienia do ustawy nowelizującej omawiane przepisy prawa, warto jest zwrócić uwagę na inne aspekty, związane z omawianą tematyką, świadczące za zasadnością stanowiska, iż prokurent nie tylko nie ma obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, ale nawet tego typu uprawnienie nie zostało mu przyznane przez ustawodawcę. W tym zakresie, już na samym początku, zasadnym jest odniesienie się do treści art. 20 ust. 2 oraz 21 ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016 roku. Przepis art. 20 ust. 2 ww. Prawo upadłościowe zawiera normę prawną, z której wynika, iż wniosek o ogłoszenie upadłości – w sto-

sunku do osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – może zgłosić każdy, kto na podstawie ustawy, umowy spółki lub statutu ma prawo do prowadzenia spraw dłużnika i do jego reprezentowania, samodzielnie lub łącznie z innymi osobami. W kontekście brzmienia tego przepisu należy zastanowić się, jaki charakter ma prokura, udzielona przez przedsiębiorcę osobie fizycznej, w oparciu o art. 109¹ §1 k.c. Przypomnieć należy, że prokura jest niczym innym jak pełnomocnictwem szczególnego rodzaju, którego zakres wynika z przepisów Kodeksu cywilnego. Na mocy tych przepisów prokurent uprawniony jest do dokonywania czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa. Taki jej charakter oznacza, że osoba, której jej udzielono, jest jedynie uprawniona do dokonania czynności mieszczących się w zakresie kompetencji prokurenta, jednakże nie ma ona obowiązku podejmowania tych czynności. Innymi słowy ma takie uprawnienie jak wskazano powyżej, ale kwestia tego czy będzie z nich korzystać należy do niej samej. O obowiązkach prokurenta wobec spółki można mówić tylko wtedy, gdy łączy go ze spółką jakiś inny stosunek o charakterze zobowiązaniowym, np. umowa zlecenia, czy też umowa o pracę.

Warto też przypomnieć argument, jaki został przytoczony przez Sąd Najwyższy w powołanym powyżej postanowieniu z marca 2013 r., a mianowicie stanowisko wielokrotnie podnoszone w literaturze sprowadzające się do uznania, że prawo do reprezentacji osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej oznacza uprawnienie wynikające z powołania w skład organu, oparte jest na mandacie, a nie wynika z czynności prawnej.

W ocenie autora niniejszego artykułu, ustawodawca dokonując nowelizacji prawa poprzez uchwalenie nowej ustawy z dnia 15 maja 2015 roku Prawo restrukturyzacyjne, dał wyraz akceptacji powyższego stanowiska, wprowadzając do treści art. 20 ust. 2 oraz 21 ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe zwrot, iż uprawnienia i obowiązki wynikające ze wzmiankowanych przepisów dotyczą każdego, kto na podstawie ustawy, umowy spółki lub statutu ma prawo do prowadzenia spraw dłużnika i do jego reprezentowania. Tym samym ustawodawca w sposób wyraźny i stanowczy wykluczył z tego kręgu prokurentów, albowiem ci swoje uprawnienia do dokonywania czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, wywodzą z czynności prawnej, jaką jest udzielenie prokury [19]. Mając na uwadze charakter prokury nie sposób dojść do wniosku, aby prokurenta można było określić mianem osoby, która ma prawo do prowadzenia spraw dłużnika na podstawie ustawy, umowy spółki lub statutu. Nie ulega wątpliwości, iż umocowanie do działania prokurenta wynika

z jednostronnej czynności prawnej podmiotu, który udzielił prokury, a więc pełnomocnictwa szczególnego rodzaju, a nie z ustawy, umowy spółki lub statutu.

Analizując treść wzmiankowanych przepisów prawa, nie sposób nie zwrócić także uwagi na fakt że ustawodawca, przy definiowaniu pojęcia osoby uprawnionej do złożenia wniosku o upadłość wyraźnie wskazał, iż osobą taką jest ten kto ma prawo do prowadzenia spraw dłużnika i do jego reprezentowania. W tym miejscu pojawia się kolejny argument świadczący o tym, że prokurent do takiego grona zaliczony być nie może. Otóż o ile bez cienia wątpliwości jest on uprawniony do prowadzenia spraw spółki, w zakresie, w jakim uprawnia go do tego przepisy prawa regulujące prokurę, to wobec treści przepisów Kodeksu spółek handlowych nie jest uprawniony do reprezentacji spółki. W tym zakresie przepisy wzmiankowanej ustawy nie pozostawiają żadnej wątpliwości, iż spółki kapitałowe reprezentowane są przez zarząd (odpowiednio art. 201 §1 k.s.h. i art. 368 §1 k.s.h.), który jest uprawniony zarówno do prowadzenia spraw, jak i do reprezentacji, czego o prokurencie powiedzieć nie można. Zresztą przyjęcie innej interpretacji oznaczałoby de facto zrównanie funkcji członka zarządu i prokurenta, ku czemu nie ma żadnych podstaw w obowiązujących przepisach prawa i w zasadzie wykluczałoby sens dalszego istnienia instytucji prawnej, jaką jest prokura.

Obarczenie prokurenta odpowiedzialnością za złożenie w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości, jak również ewentualną odpowiedzialnością odszkodowawczą za niezłożenie takiego wniosku byłoby także niewskazane z uwagi na to, że na gruncie obowiązujących przepisów prawa nie przysługuje mu żadne roszczenie, przedmiotem którego byłoby uprawnienie do wglądu do ksiąg rachunkowych spółki na podstawie których, mogłby wnioskować o ew. przesłankach upadłości.

W tym miejscu należy postawić pytanie, w jaki sposób prokurent miałby się wywiązać z obowiązku terminowego złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, skoro nie ma narzędzi, aby na bieżąco, we właściwym zakresie, monitorować sytuację finansową spółki. Gdyby zatem podzielić poglądy tych, którzy zajmują stanowisko, iż prokurent ma obowiązek – na gruncie ustawy Prawo upadłościowe – do terminowego złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, to sytuacja prokurenta w omawianym zakresie byłaby drastycznie gorsza od sytuacji członków zarządu, którzy mogą dokonywać wglądu do ksiąg rachunkowych na bieżąco. Po prostu oznaczałoby to w wielu przypadkach konieczność składania takiego wniosku nie na podstawie faktycznych danych, tylko w oparciu o domysły, czy też niesprawdzone informacje a nawet plotki, tylko po to, aby „na wszelki wypadek” uniknąć odpowiedzialności, o której mowa 21 ust.2 ustawy Prawo upadłościowe.

Podnieść również należy, że teza pojawiająca się w niektórych publikacjach [20], sprowadzająca się do uznania, iż od dnia 1 stycznia 2016 roku prokurent ponosi na równi z członkami zarządu spółki kapitałowej odpowiedzialność za zgłoszenie w ustawowym terminie wniosku o ogłoszenie upadłości jest nieuzasadniona także z uwagi na fakt, iż z samych przepisów Kodeksu spółek handlowych nie wynika, aby taki był zamiar ustawodawcy. Na tę okoliczność powołać się należy na treść art. 586 k.s.h. Przepis ten nakłada sankcję karną na członków zarządu oraz likwidatorów spółek za niezgłoszenie w ustawowym terminie wniosku o upadłość spółki handlowej. W tym miejscu należy postawić pytanie, czy nieznowelizowanie tego przepisu przez ustawodawcę poprzez dodanie prokurentów do katalogu osób, którym grozi wzmiankowana sankcja karna, pomimo wejścia w życie w dniu 1 stycznia 2016 roku ustawy z dnia 15 maja 2015 roku Prawo restrukturyzacyjne, było zwykłym niedopatrzaniem, czy też zamierzonym działaniem. Rozwijając tę kwestię zasadnym jest twierdzenie, oczywiście przy założeniu, że ustawodawca działa w sposób przemyślany i logiczny, iż brak znowelizowania tego przepisu w sposób, o którym mowa wyżej, jest wyraźnym sygnałem od ustawodawcy, świadczącym o tym, że sytuacja prokurentów w zakresie ich uprawnień co do zainicjowania postępowania upadłościowego spółki handlowej nie uległa zmianie i jest analogiczna jak za poprzedniego stanu prawnego. Postawienie tezy odmiennej wydaje się być nieuzasadnione. Z jednej bowiem strony, istniałyby przepisy nakładające na prokurenta obowiązek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w określonym terminie, a z drugiej – w przeciwieństwie do członków zarządu oraz likwidatorów – byłiby oni wolni od ww. odpowiedzialności karnej. Nie ma żadnych podstaw i przesłanek, aby twierdzić, iż tego typu zróżnicowanie sytuacji członków zarządu, likwidatorów oraz prokurentów było celem racjonalnego ustawodawcy. W takiej bowiem sytuacji członkowie zarządu i likwidatorzy musieliby się liczyć z odpowiedzialnością cywilną oraz karną, a prokurenci tylko i wyłącznie z tą pierwszą.

Analogiczny wniosek można wyciągnąć analizując treść art. 373 ustawy Prawo upadłościowe. Wzmiankowany przepis zawiera normę prawną, która pozwala sądowi orzec pozbawienie na okres od jednego do dziesięciu lat prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub w ramach spółki cywilnej oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej, reprezentanta lub pełnomocnika osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie tej działalności, spółki handlowej, przedsiębiorstwa państwowego, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszenia osoby, która ze swojej winy bądź będąc do tego zobowiązana z mocy ustawy, nie złożyła w ustawowym terminie wniosku o ogłoszenie upadłości albo faktycznie zarządzając przedsiębior-

stwem dłużnika, istotnie przyczyniła się do niezłożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w ustawowym terminie, albo po ogłoszeniu upadłości nie wydała lub nie wskazała majątku, ksiąg rachunkowych, korespondencji lub innych dokumentów upadłego, w tym danych w postaci elektronicznej, do których wydania lub wskazania była obowiązana z mocy ustawy, albo jako upadły po ogłoszeniu upadłości ukrywała, niszczyła lub obciążała majątek wchodzący w skład masy upadłości, albo jako upadły w toku postępowania upadłościowego nie wykonała innych obowiązków ciążyących na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądu albo sędziego-komisarza, albo też w inny sposób utrudniała postępowanie.

Zgodnie ze stanowiskiem doktryny [21], sankcją z art. 373 Prawa upadłościowego można orzec wobec reprezentantów osób prawnych bądź spółek osobowych niezależnie od przyjętych w tych podmiotach zasad wykonywania reprezentacji, a to dlatego, że obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości indywidualnie obciąża każdego reprezentanta (za wyjątkiem prokurentów). Podmiotowy zakres zakazu prowadzenia działalności gospodarczej nie dotyczy pełnomocników lub prokurentów niewypłacalnych przedsiębiorców. Powyższe wynika z faktu, że przepisy ustawy Prawo upadłościowe oddzielają pojęcie reprezentanta od pojęcia pełnomocnika przedsiębiorcy, obciążając obowiązkiem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości jedynie tych pierwszych [22]. Pełnomocnik bądź prokurent ma natomiast uprawnienie do złożenia tego wniosku, jednak nie z własnej inicjatywy, a na podstawie umocowania i zlecenia od zarządu (pełnomocnictwo szczególne do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości).

Podsumowanie i wnioski

Reasumując powyższe rozważania, w ocenie autora niniejszego artykułu, zmiany w obowiązującym stanie prawnym, które weszły w życie w dniu 1 stycznia 2016 roku, nie dają podstaw ku temu, aby przychylić się do stanowiska, iż obecnie obowiązujące przepisy prawa, zobowiązują prokurentów do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki w ustawowym terminie, a w przypadku jego niezłożenia, nakładają na nich odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez takie zaniechanie. Wręcz przeciwnie, wprowadzona ww. nowelizacją zmiana oznacza, że prokurent został w sposób czytelny z kręgu osób zobowiązanych wyeliminowany.

Po pierwsze, wynika to z uzasadnienia do nowelizacji ustawy (druk sejmowy nr 2824) [23], w którym czytamy, iż zmiana art. 20 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo upadłościowe ma właśnie na celu jednoznaczne wyeliminowanie wątpliwości co

do uprawnienia do składania wniosku przez prokurentów. Jak podkreślają autorzy projektu, zgodnie z dominującym w literaturze poglądem, prokurent nie jest legitymowany do złożenia wniosku, aczkolwiek problem ten nie jest postrzegany jednolicie, a pewność prawa wymaga, aby eliminować z ustawy przepisy niejednoznaczne i budzące wątpliwości. W tym właśnie celu przygotowana została ww. zmiana, która została wprowadzona w art. 21 ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe [24].

Po drugie, wskazuje na to sposób redakcji przepisu art. 20 i 21 ustawy Prawo upadłościowe. Umocowanie prokurenta do działania w imieniu spółki nie wynika ani z ustawy, ani z umowy spółki lecz z jednostronnej czynności prawnej, jaką jest udzielenie prokury. Nie sposób uznać, że zmiana redakcji ww. przepisów wpłynęła na zmianę zakresu odpowiedzialności. Na marginesie zauważyć należy, iż prokurent nie ma prawa do prowadzenia spraw spółki w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych a jedynie w zakresie udzielonego mu pełnomocnictwa [25]. Mając powyższe na uwadze, przyjętą w niniejszym artykule tezę wzmacnia wprowadzenie do ww. przepisów określenia „prowadzenia spraw dłużnika”, czego poprzednia redakcja art. 20 i 21 ustawy Prawo upadłościowe nie zawierała, a wskazywała wyłącznie na reprezentację, która zgodnie z art. 201 § 1 ksh należy wyłącznie do zarządu – co mogło istotnie powodować spory, o których wspomina uzasadnienie nowelizacji.

Zauważyć należy, iż nawet gramatyczna wykładnia ww. przepisów nowelizacji wyklucza możliwość ich stosowania w odniesieniu do prokurentów. Za tezę odmawiającą przyjęcia odpowiedzialności prokurenta za niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości przemawia również charakter czynności jakim jest udzielenie prokury. Udzielenie prokury ma charakter upoważniający a nie zobowiązujący – co w praktyce oznacza, iż prokurent może, ale nie musi działać za spółkę. Żeby powstało zobowiązanie prokurenta wobec spółki musi zaistnieć jakiś stosunek podstawowy (np.: umowa zlecenia, umowa o pracę itp), jeśli takiego stosunku nie ma, to prokurent nie ma żadnych obowiązków względem spółki.

Po czwarte, księgi rachunkowe znajdują się w dyspozycji zarządu i to zarząd jako kierownik jednostki w rozumieniu ustawy o rachunkowości jest zobowiązany do ich prowadzenia. W ramach prawa indywidualnej kontroli, zgodnie z Kodeksem spółek handlowych prawo dostępu do ksiąg ma także co do zasady każdy ze wspólników [26], rada nadzorcza czy komisja rewizyjna. Podkreślić należy, iż z żadnego przepisu nie wynika uprawnienie prokurenta do uzyskiwania wglądu w księgi rachunkowe spółki. Tym samym prokurent może nie mieć w ogóle możliwości ustalenia ewentualnych przesłanek do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Kolejnym argumentem uzasadniającym prezentowane stanowisko jest brak włączenia prokurenta do katalogu osób, które mogą być podmiotami przestępstwa określonego w art. 586 k.s.h. Tym samym, przyjmując zasadę „racjonalności ustawodawcy”, który chciałby poszerzyć katalog osób odpowiedzialnych o prokurenta winien on dokonać nowelizacji i tego przepisu, a bezczynność w tym zakresie wskazuje na odmienną jego intencje.

Ostatni argument o braku obowiązku prokurentów złożenia wniosku o upadłość oraz o braku odpowiedzialności prokurenta za niezłożenie takiego wniosku odnajdujemy w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. u. z 2002 r. Nr 100, poz. 908). Zgodnie z jego treścią zdania w ustawie redaguje się zgodnie z powszechnie przyjętymi zasadami składni języka polskiego, unikając zdań wielokrotnie złożonych. Redagując zdanie ustawodawca musi się od czasu do czasu posługiwać spójnikami. Każdy spójnik ma swoje znaczenie gramatyczne i logiczne. Zdanie połączone spójnikiem „i” nazywamy koniunkcją. Koniunkcja jako iloczyn logiczny służący do tworzenia innych zdań powoduje, iż zdanie złożone ze zdań połączonych spójnikiem „i”, jest prawdziwe wtedy, gdy każde ze zdań składowych jest prawdziwe [27]. Odnosząc powyższe na grunt regulacji art. 21 ustawy Prawo upadłościowe wskazać należy, iż zawarte tam sformułowanie „prawo do prowadzenia spraw dłużnika” obok „do jego reprezentowania” przedziela spójnik „i”. Tym samym prokurenci jako uprawnieni do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, nie mają uprawnienia do reprezentowania spółki. Takie prawo ma jedynie zarząd (na co wskazuje art. 201 k.s.h.) i w określonych sytuacjach likwidator, a zatem co do prokurentów nie jest spełniony wymóg łączny z art. 20 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo upadłościowe („do prowadzenia spraw” i „do reprezentacji”) [28]. Tym samym, również po nowelizacji z 1 stycznia 2016 r., podobnie jak w poprzednim stanie prawnym, do grona osób zobowiązanych do złożenia wniosku, nie należą prokurenci ponieważ niezależnie od argumentu odwołującego się do podstawy powołania, reprezentują oni dłużnika jedynie pro foro externo, ale nie prowadzą jego spraw.

Literatura

- [1] M. Sanecka, <http://www.jwpr.pl/odpowiedzialnosc-prokurenta>, A. Dalecka, <http://kancelaria-zdanowiczlegal.blogspot.com/2016/04/nowe-zasady-odpowiedzialnosc.html>, L. Bloch, <http://leszekbloch.pl/odpowiedzialnosc-prokurenta-za-niezlozenie-wniosku-o-upadlosc/>, P. Pałucki, J. Szkutnik, <http://www.paluckiszkutnik.pl/pl/publikacje/nowe-zasady-odpowiedzialnosc-prokurenta-za-zobowiazania-spolki/>, M. Siwka, http://przedsiębiorca24.pl/index.php?mod=proti_art&id=2437, T. Kurpisz, <http://kzlt.pl/prokurent-ponosi-odpowiedzialnosc-za-zobowiazania-spolki-z-o-o/>, podobnie M. Krzyżak, <http://kpmglegal.pl/wp-content/uploads/2015/09/Legal-Newsletter-Wrzesien-2015-PL.pdf>, M. Romowicz, <http://www.gospodarkamorska.pl/Administracja,Prawo/rozszerzenie-odpowiedzialnosc-prokurentow-spolek.html>, K. Leśniak, <http://roadmap2016.schoenherr.eu/2378-2/>
- [2] Z zastrzeżeniem, iż wymogu tego nie stosuje się, jeżeli wniosek o wpis jest podpisany przez osobę, która podlega wpisowi albo która udzieliła pełnomocnictwa do złożenia wniosku o wpis, albo której zgoda jest wyrażona w protokole z posiedzenia organu powołującego daną osobę lub w umowie spółki.
- [3] Zgodnie z brzmieniem art. 21 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego wskazane osoby miały obowiązek jego zgłoszenia w określonych tam przypadkach.
- [4] Postanowienie z dnia 15 marca 2013 r., sygn. V CSK 177/12
- [5] S. Gurgul, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*. Wyd. 6, Warszawa 2005, P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*. Warszawa 2007.
- [6] Stanowisko to zostało również potwierdzone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2013 r., sygn. akt V CSK 177/12, w którym wskazano, że prokurent jest uprawniony, a nie zobowiązany do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki i nie ponosi odpowiedzialności za niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości, a zatem konsekwencji uchybienia obowiązкови podjęcia stosownych działań i złożenia wniosku w odpowiednim terminie, ponieważ czynność złożenia wniosku mieści się w zakresie uprawnień prokurenta, a nie jego obowiązków.
- [7] S. Gurgul, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*. Wyd. 6, Warszawa 2005, A. Jakubecki, [w:] Jakubecki, Zedler, *Komentarz*, s. 63, B. Dąbrowski, M. Łęczyńska, *Przegląd Prawa Handlowego*, 2010/2/40-44, <http://www.lex.pl/akt/-/akt/uprawnienie-prokurenta-do-zlozenia-wniosku-o-ogloszenie-upadlosci>
- [8] Warto wskazać, że do takich czynności jak zbycie przedsiębiorstwa, oddania go do czasowego korzystania oraz zbywania i obciążenia nieruchomości konieczne jest odrębne pełnomocnictwo szczególne, gdyż zakres prokury nie obejmuje tych czynności.
- [9] D. Zienkiewicz (red.) *Prawo upadłościowe i naprawcze*. Warszawa 2004, str. 52
- [10] Przed nowelizacją Kodeksu cywilnego oraz uchyleniem przepisów Kodeksu handlowego, zakresem umocowania objęte były „wszystkie” czynności.
- [11] tak SN w orz. z 10.5.1935 r., II C 354/35, OSN 1935, Nr 11, poz. 453
- [12] tak z kolei SN w wyr. z 30.4.1997 r., II UKN 82/97, OSN 1998, Nr 7, poz. 217
- [13] SA w Poznaniu z 28.4.1992 r., I ACa 111/92, Wok 1992, Nr 10, s. 31
- [14] B. Dąbrowski, M. Łęczyńska, „Przegląd Prawa Handlowego”, 2010/2/40-44, <http://www.lex.pl/akt/-/akt/uprawnienie-prokurenta-do-zlozenia-wniosku-o-ogloszenie-upadlosci>
- [15] J. Strzebińczyk, w *Kodeks cywilny, Komentarz* pod red. E. Gniewek, P. Machnikowski.
- [16] B. Dąbrowski, M. Łęczyńska, *Przegląd Prawa Handlowego*, 2010/2/40-44, <http://www.lex.pl/akt/-/akt/uprawnienie-prokurenta-do-zlozenia-wniosku-o-ogloszenie-upadlosci>

- [17] M. Romowicz, <http://www.gospodarkamorska.pl/Administracja,Prawo/rozszerzenie-odpowiedzialnosc-prokurentow-spolek.html>
- [18] Uzasadnienie projektu ustawy Prawo restrukturyzacyjne, Druk Sejmu VII kadencji Nr 2824, <http://www.sejm.gov.pl/>
- [19] Nie należy jednak zapominać, iż są autorzy, którzy wyrażają stanowisko odmienne. W ocenie B. Dąbrowski, M. Łęczyńska (Przegląd Prawa Handlowego, 2010/2/40-44, <http://www.lex.pl/akt/-/akt/uprawnienie-prokurenta-do-zlozenia-wniosku-o-ogloszenie-upadlosci>), do których podejmowania uprawniony i zobowiązany jest prokurent, mieszczą się w sferze reprezentacji bardziej niż w sferze prowadzenia jej spraw. W ocenie ww. autorów sfera reprezentacji obejmuje dokonywanie czynności w stosunkach zewnętrznych zaś pojęcie reprezentacja jest najszerszym z pojęć pojawiających się przy występowaniu w stosunkach zewnętrznych i obejmuje takie kategorie, jak przedstawicielstwo, zastępstwo. Tym samym prokurent jest uprawniony do wszystkich tych czynności z pełną konsekwencją ich podjęcia oraz skutkami jakie mogą ze sobą nieść dla spółki przez siebie reprezentowanej. Mając to na uwadze wskazują oni, iż zakres prokury obejmuje prawo do podejmowania wszelkich czynności sądowych związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa danej spółki kapitałowej tj. uprawnia do bycia pełnomocnika danego przedsiębiorcy w postępowaniach sądowych zarówno procesowych, jak i nieprocesowych. Odwołanie to prowadzi ich do wniosku, iż jako że postępowanie upadłościowe jest właśnie postępowaniem sądowym (art. 18 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze z 28.02.2003 r. w zw. z art. 2 k.c.) prokurent może w nich występować jako pełnomocnik procesowy w rozumieniu art. 88 kodeksu postępowania cywilnego. Powyższe rozważania i przywołane poglądy (w ocenie ich autorów) dowodzić mają, że złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości jest, bez wątpienia, czynnością sądową i że czynność ta mieści się w granicach ustawowego umocowania prokurenta.
- [20] M. Sanecka, <http://www.jwrrp.pl/odpowiedzialnosc-prokurenta>, A. Dalecka, <http://kancelaria-zdanowiczlegal.blogspot.com/2016/04/nowe-zasady-odpowiedzialnosc.html>, L. Bloch, <http://leszekbloch.pl/odpowiedzialnosc-prokurenta-za-niezlozenie-wniosku-o-upadlosc/>, P. Pałucki, J. Szkutnik, <http://www.paluckiszkutnik.pl/pl/publikacje/nowe-zasady-odpowiedzialnosc-prokurenta-za-zobowiazania-spolki/>, M. Siwka, http://przedsiębiorca24.pl/index.php?mod=proti_art&id=2437, T. Kurpisz, <http://kzlt.pl/prokurent-ponosi-odpowiedzialnosc-za-zobowiazania-spolki-z-o-o/>, podobnie M. Krzyżak, <http://kpmglegal.pl/wp-content/uploads/2015/09/Legal-Newsletter-Wrzesien-2015-PL.pdf>, M. Romowicz, <http://www.gospodarkamorska.pl/Administracja,Prawo/rozszerzenie-odpowiedzialnosc-prokurentow-spolek.html>, K. Leśniak, <http://roadmap2016.schoenherr.eu/2378-2/>
- [21] S. Gurgul, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*. Wyd. 6, Warszawa 2005, P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2007
- [22] Jak wskazał S. Gurgul w S. Gurgul, *Prawo upadłościowe* [w:] S. Gurgul, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*. Wyd. 10, Warszawa 2016, pojęcie reprezentacji, w odróżnieniu od pojęcia przedstawicielstwa, nie jest zdefiniowane. Używane jest ono w różnych znaczeniach i niekiedy utożsamiane jest z przedstawicielstwem (E. Płonka, *Mechanizm łączenia skutków działań prawnych z osobami prawnymi na przykładzie spółek kapitałowych*, Wrocław 1994, s. 12-13). Jednakże w ocenie tego autora treść art. 21 ust. 2, art. 373 ust. 1 i art. 374 ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe, w których to oddzielono funkcje „reprezentanta” od „pełnomocnika” przedsiębiorcy, nakazuje konsekwentnie odróżniać oba te pojęcia. Reprezentantem osoby prawnej w rozumieniu ww. przepisów są osoby wchodzące w skład

organu uprawnionego do dokonywania z osobami trzecimi czynności prawnych, traktowanych jako czynności samej osoby prawnej (J. Szwaja, w: Komentarz KH, t. I, s. 476). W przypadku natomiast organu kolegialnego obowiązek złożenia wniosku – suo nomine – o ogłoszenie upadłości przedsiębiorcy ciąży na każdym z członków tego organu (J. Korzonek, Komentarz, t. I, s. 16). Do kręgu ww. osób nie zalicza się co do zasady prokurent, ponieważ jako pełnomocnik, a nie reprezentant przedsiębiorcy, w ścisłym tego słowa znaczeniu nie ma on obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (tak również R. Kwaśnicki, Kto musi zgłosić do sądu wnioski o bankructwo niewypłacalnej spółki, Rzeczp. z 19.7.2006 r.; odmiennie natomiast A. Świderek, w: D. Zienkiewicz, Komentarz, s. 790).

- [23] Uzasadnienie projektu ustawy Prawo restrukturyzacyjne, Druk Sejmu VII kadencji Nr 2824, <http://www.sejm.gov.pl/>
- [24] Uzasadnienie projektu ustawy Prawo restrukturyzacyjne, Druk Sejmu VII kadencji Nr 2824, <http://www.sejm.gov.pl/>
- [25] Uprawnienie takie przysługuje jedynie zarządowi zgodnie z art. 201. § 1 ksh, który stanowi, iż „Zarząd prowadzi sprawy spółki i reprezentuje spółkę”. Oznacza to, iż zarząd ma kompetencje do prowadzenia spraw spółki, tzn. podejmowania decyzji we wszystkich tych sprawach, które nie zostały wyraźnie zastrzeżone w przepisach ustawowych lub w umowie do kompetencji innego organu spółki. Jest to organ zajmujący się bieżącą działalnością spółki we wszelkich – co do zasady – jej aspektach. Wniosek taki wymownie uwydatnia względ na użyte w ww. przepisie sformułowanie: „prowadzi sprawy spółki i reprezentuje spółkę”. W jego ramach ustawodawca zestawia sferę dwóch – jedynie możliwych – płaszczyzn potencjalnej aktywności, a mianowicie wewnętrznej (prowadzenie spraw) oraz zewnętrznej (reprezentowanie spółki).
- [26] Jak wskazuje art. 212 Kodeksu spółek handlowych w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością prawo indywidualnej kontroli przysługuje każdemu wspólnikowi. Prawo indywidualnej kontroli wspólnika może zostać ograniczone lub wyłączone w umowie spółki, jeżeli została ustanowiona rada nadzorcza lub komisja rewizyjna. Zakres indywidualnego prawa kontroli jest bardzo szeroki – wspólnik może w każdym czasie przeglądać wszelkie księgi i dokumenty spółki (w przeciwieństwie do spółek osobowych nie tylko osobiście, ale również wspólnie z upoważnioną przez siebie osobą), jak również żądać wyjaśnień od zarządu.
- [27] Problem stosowania spójnika „i” w języku prawnym polega na jego podwójnym znaczeniu. Pierwsze znaczenie jest „koniunkcyjne” – czyli łączące (stosowane zarówno w języku polskim jak i logice), drugie natomiast enumeratywne – czyli „wyliczające” stosowane wyłącznie w gramatyce języka polskiego. W języku „legislacji” priorytet powinno mieć jego pierwsze znaczenie.
- [28] P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*. Wyd. 4, Warszawa 2016, Legalis.